

ZÁVĚREČNÁ EVALUAČNÍ ZPRÁVA PROJEKTU „PŘÍBĚHY TĚCH, CO MUSELI JÍT“

Č. projektu: CZ.07.4.68/0.0/0.0/19_068/0001446

Multikulturní centrum Praha, z. s.
prosinec 2022

MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA, Z. S.

Adresa pro účetní styk: Prokopova 9, 130 00 Praha 3

Korespondenční adresa: Náplavní 1, 120 00 Praha 2

Telefon.: 296 325 345, <http://www.mkc.cz>, e-mail: director@mkc.cz

IČO: 70098085, bankovní spojení: ČSOB 482968953/0300

Evaluace probíhala v rámci projektu „Příběhy těch, co museli jít“, číslo projektu: CZ.07.4.68/0.0/0.0/19_068/0001446. Evaluace probíhala od února 2020 do prosince 2022 a byla členěna na dílčí celky – kromě vstupní a závěrečné evaluační zprávy byly dle navrženého harmonogramu zpracovány také průběžné evaluační zprávy. Harmonogram a jednotlivé výstupy byly v průběhu projektu upravovány, a to z důvodu probíhající pandemie, která neumožňovala přímou realizaci rozhovorů a fokusních skupin.

Součástí evaluace bylo také vytvoření metodiky evaluace demokratického prostředí na školách. Tento dokument slouží především jako metodický, podpůrný materiál pracovníkům a pracovnícím škol, kteří se chtějí věnovat prohlubování principů demokracie na škole, na níž působí, a mít přitom k dispozici nástroj pro měření a hodnocení.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

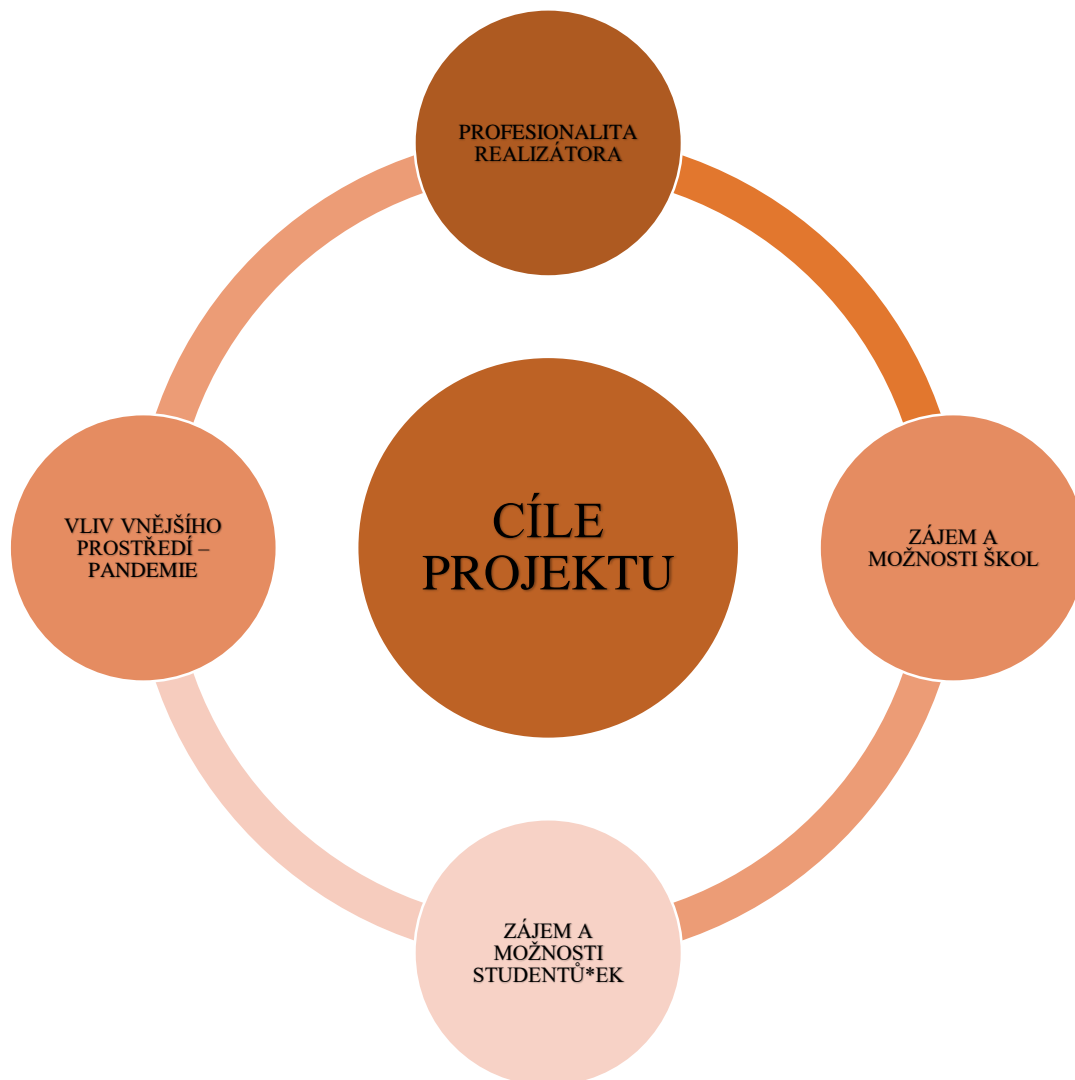

Obsah

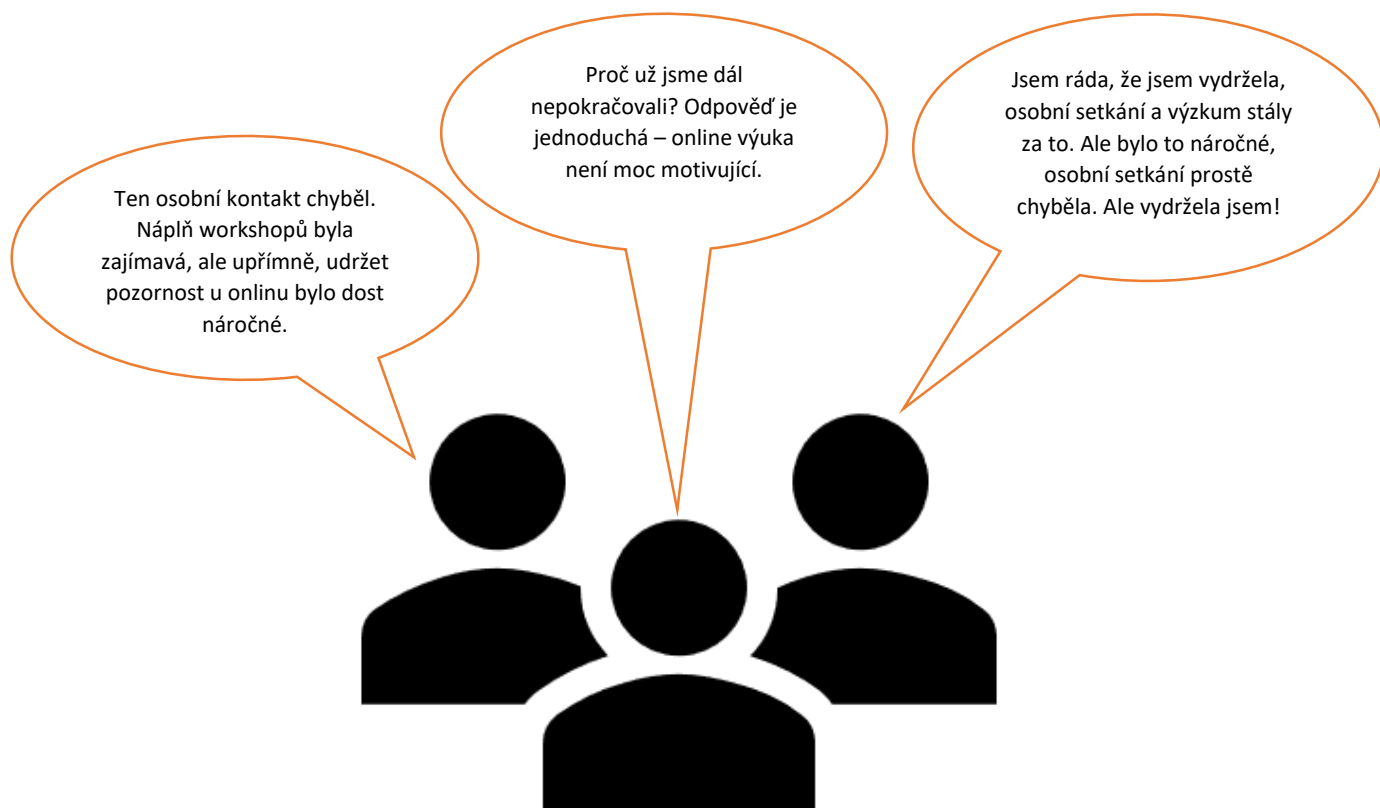
Úvod.....	1
ČÁST I: Charakteristika prostředí realizace projektu.....	4
Kapitola jedna: Charakteristika realizátora projektu	5
Kapitola dvě: Charakteristika zapojených škol a jednotlivých studentských projektů.	7
ČÁST II: Odpovědi na hlavní a vedlejší evaluační otázky.....	20
Shrnutí.....	29

Úvod

Cílem závěrečné evaluační zprávy je shrnout proces realizace projektu s ohledem na dosahování dílčích cílů a také zhodnotit, zda se povedlo konkrétních cílů dosáhnout – tedy zda projekt splnil očekávání, byl relevantně nastaven a reagoval na potřeby všech zasažených a zapojených aktérů. Závěrečná evaluační zpráva také shrnuje, zda a proč se některých cílů nepodařilo dosáhnout, popřípadě se muselo během projektu dojít ke změnám reflektujícím potřeby prostoru, ve kterém byl projekt realizován.

Hned v úvodu je vhodné uvést, že realizace projektu nebyla možná bez aktivního zájmu konkrétních pedagogických pracovníků a pracovníc, studentů a studentek. Zapojení do projektu pro ně totiž znamenalo „práci navíc“, a to ke všemu v nelehké době probíhající pandemie, která značně ovlivnila školní prostředí, realizaci výuky a také možnost rozvoje aktivit podporujících demokratické prostředí na školách. Především možnosti spolupráce, setkávání se a rozvoje komunity, stejně jako mimoškolní aktivity byli omezeni či zcela znemožněny. Distanční výuka a vysoká nemocnost znamenala také obtíže při naplňování tematických plánů jednotlivých předmětů, a tudíž omezenou možnost práce nad rámec běžné výuky. V neposlední řadě byla motivace pro zapojení do projektu ovlivněna specifiky distančně pojatých workshopů, při nichž nemohou být účastníci tolik interaktivní a neumožňují dynamickou práci ve skupinách. Pro studenty a studentky navíc nebylo vždy jednoduché a s ohledem na jejich fyzickou a duševní pohodu žádoucí, aby trávili další čas v online prostoru – jak někteří studenti a studentky uváděli, a jejich učitelé/učitelky potvrzovali, snaha netrávit celý den u počítače byla pro některé z nich důvodem, proč se nakonec se spolužáky na projektu nepodíleli.

Závěrečná evaluační zpráva je souhrnem všech již zjištěných informací – dat získaných:

- sekundární analýzou dokumentů jednotlivých škol;
- polostrukturovanými rozhovory s realizátory projekty, pedagogickými pracovníky a pracovníci – zástupci škol;
- fokusními skupinami s pedagogickými pracovníky/pracovníci a zapojenými studenty/studentkami;
- evaluačními dotazníky;
- dotazníky mapujícími demokratické prostředí na školách.

ČÁST I: Charakteristika prostředí realizace projektu

V následujících dvou podkapitolách bude přiblíženo, v jakém prostředí byl projekt realizován, což umožňuje lépe pochopit výzvy, ale také překážky, s kterými se realizátoři potýkali.

Důležitým faktorem je probíhající pandemie, která na dlouhé měsíce, v kterých byl projekt realizován, zcela změnila dosavadní způsob výuky a znemožnila či značně omezila možnost vzájemného setkávání a spolupráce, ale také možnost sběru dat přímo v terénu. Probíhající pandemie se odrazila také na motivaci některých studentů a studentek pro pokračování v projektu po realizaci workshopů.

Kapitola jedna: Charakteristika realizátora projektu

MULTIKULTURNÍ CENTUM PRAHA, Z. S. (dále MKC)

- Založeno v roce 1999.

- Nabídka vzdělávacích aktivit je stále rozšiřována a pracovníci a pracovnice organizace ji plánují, sestavují a inovují tak, aby odrážela aktuální trendy ve vzdělávání a společnosti a reagovala na potřeby školního prostředí v kontextu společenského dění.

- Cílem MKC je také informovat širokou laickou i odbornou veřejnost o tématech migrace a interkulturního soužití, vytvářet prostor pro diskuzi a komunikaci.

- Pracovníci a pracovnice se krom lektorování věnují také výzkumu, tvorbě vzdělávacích metodik a programů, realizaci projektů zaměřených na implementaci průřezového tématu multikulturní výchovy do vzdělávání apod.

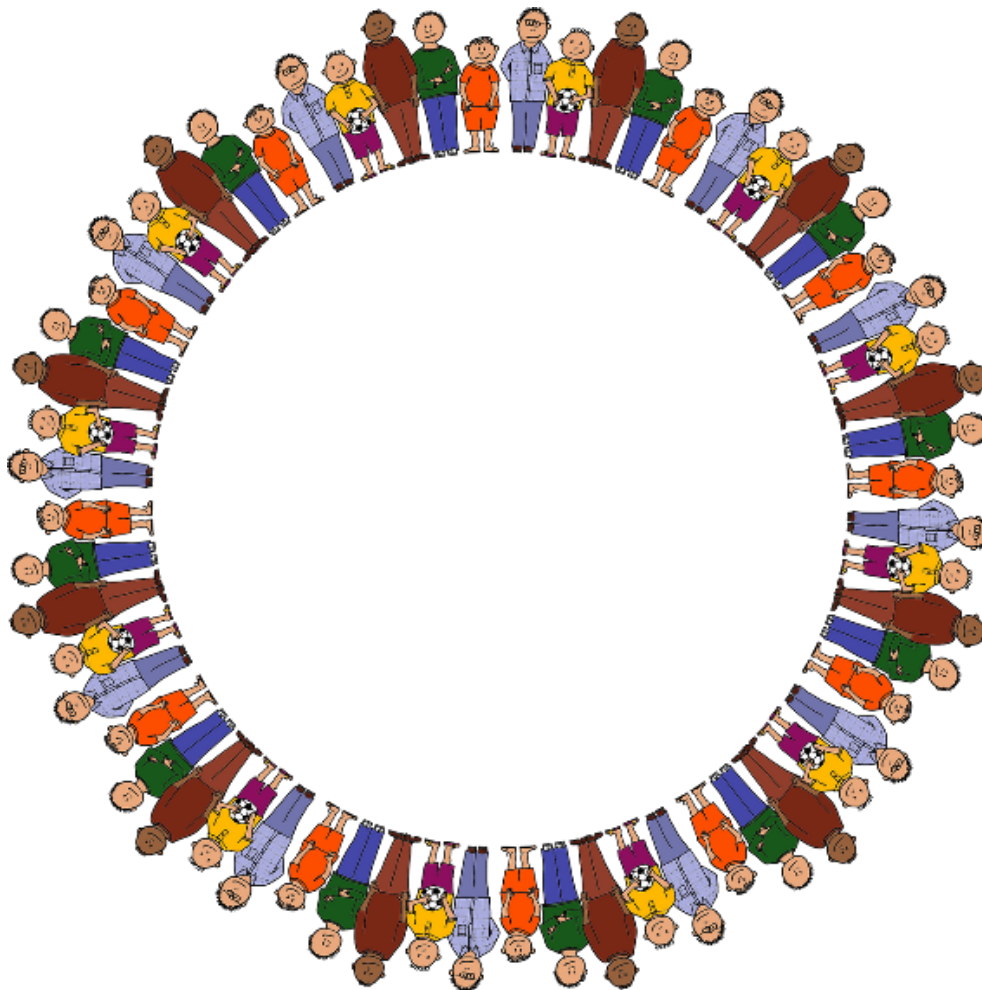
Realizační tým projektu

Realizační tým evaluovaného projektu byl složen z pracovníků MKC, kteří mají bohaté zkušenosti s realizací projektů zaměřených na vzdělávání, zároveň jsou povětšinou zkušenými výzkumníky/výzkumnicemi. Téma projektu bylo všem členům profesně blízké. Také zapojení „průvodci a průvodkyně“ (tedy ti pracovníci a pracovnice, kteří jednotlivé zapojené skupiny podporovali při realizaci studentských projektů) byli jedinci s vysokým zájmem o probíranou problematiku.

Realizační tým byl stabilní, došlo ale ke změně na pozici koordinátory projektu – všechny potřebné kompetence a materiály však byly plynule předány a tato změna tudíž nijak neovlivnila samotnou realizaci projektu. Do projektu byly postupně zapojováni lektori-průvodci / lektorky-průvodkyně. Ti byli vybíráni především s ohledem na zájem o danou problematiku, podmínkou byla také základní orientace v tématech, kterým se jednotlivé workshopy věnovaly.

Především však byl kladen důraz na lektorské dovednosti a schopnost podporovat a motivovat studentské týmy při realizaci studentských projektů. Ty měly totiž vycházet především z vlastních zájmů jednotlivých týmů, což však na studenty/studentky kladlo značné časové nároky – kvalitní a empatická podpora tudíž byla nezbytným předpokladem proto, aby projekt dosáhl stanovených cílů a výstupů.

Kapitola dvě: Charakteristika zapojených škol a jednotlivých studentských projektů.

ZAPOJENÉ ŠKOLY: CELKEM 10 STŘEDNÍCH ŠKOL

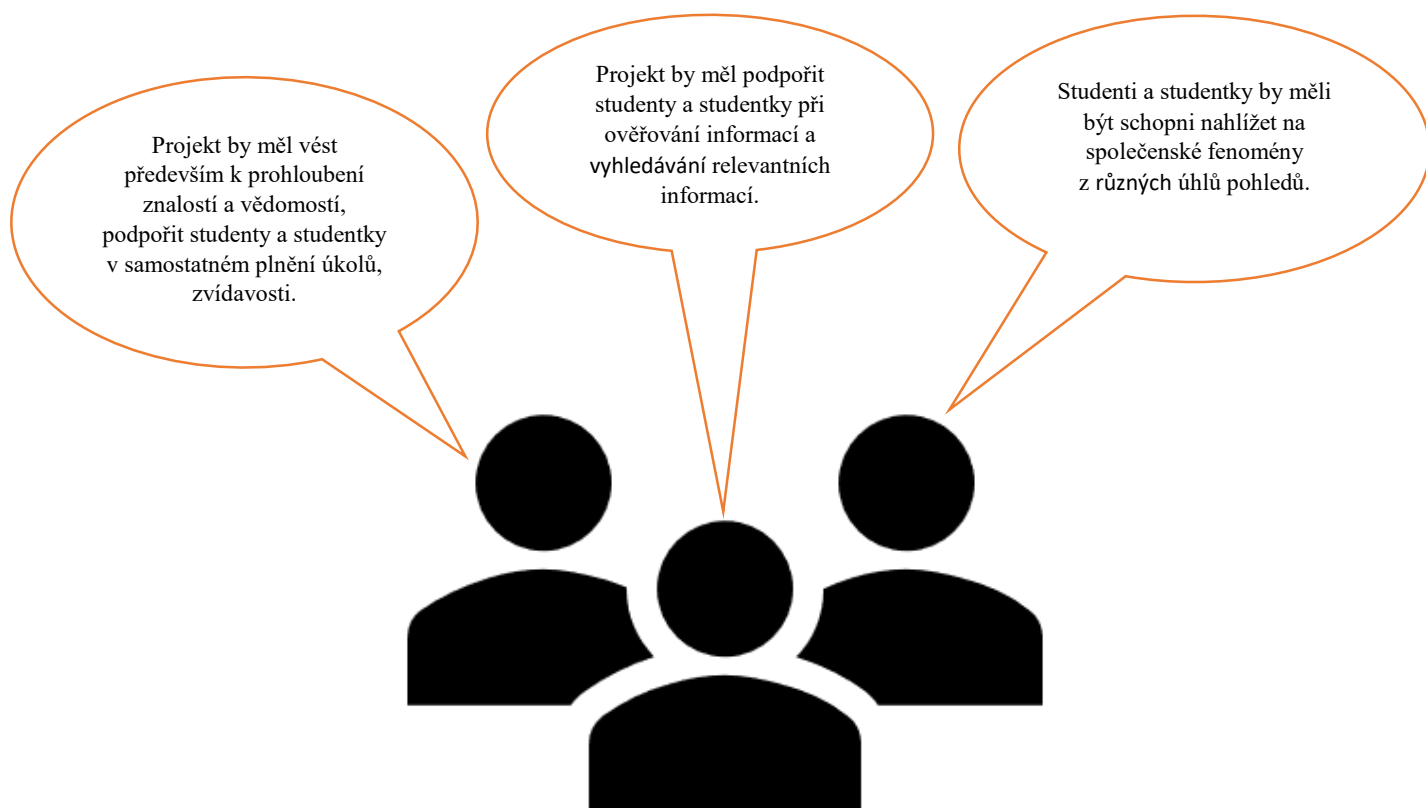
- Dvě školy odstoupily z projektu předčasně – studenti a studentky absolvovali workshopy, ale již nevytvářeli studentské projekty a terénní výzkum.
- Jedna škola z projektu odstoupila ihned na začátku realizace. Důvodem byly hlavně komplikace spojené s distanční výukou a nižší motivace pro další zapojení za ztížených pandemických podmínek.

- Jednalo se o pražské školy.
- Většinou se jedná o školy výběrové, na nichž se nezdá platit nemalé školné – nejedná se tedy o školy inkluzivní v tom smyslu, že by byly přístupné všem potenciálním studentům a studentkám bez ohledu na kvalitu jejich sociálního a ekonomického zázemí.
- Výběrové řízení na školy bývá většinou náročné a jsou požadovány specifické znalosti dle zaměření školy.

Očekávání pedagogických pracovníků zapojených škol

Většina zapojených škol s MKC spolupracovala již opakovaně, a očekávala tudíž vysokou kvalitu jednotlivých aktivit. Z rozhovorů se zástupci a zástupkyněmi škol vyplývá, že dobrá zkušenost s realizátory byla potvrzena i během evaluovaného projektu. Vysoká očekávání pedagogických pracovníků a pracovník tudíž byla naplněna, a to i přes již zmíněnou skutečnost, že dvě, respektive tři školy spolupráci ukončily dříve – důvodem nebyla nespokojenost s kvalitou či obsahem workshopů a nabízených aktivit, ale komplikovanější spolupráce při distanční výuce a omezené možnosti osobních setkání.

Obecně pedagogičtí pracovníci a pracovnice vítají, že díky MKC získávají (často již dlouhodobou) podporu při zavádění jednotlivých průřezových témat a využívání rozličných, pro ně nových metod výuky (např. projektové vzdělávání).

Gymnázium Přípotoční

- Zřizovatelem je Hlavní město Praha.
- Nabízí čtyřleté denní studium. Kromě tříd klasického gymnázia je také otvírána třída gymnázia se sportovní přípravou (atletika, basketbal, plavání, volejbal).
- Přijímací zkoušky na Gymnázium probíhají formou centrálně zadávaných jednotných testů vyhlášených MŠMT, bodován je také průměrný prospěch ze střední školy a mimořádné body za umístění v obvodním kole vědomostních soutěží či olympiád. Do sportovních tříd je třeba vykonat talentovou zkoušku. Gymnázium nabízí přípravné kurzy z matematiky a z českého jazyka (kurzy jsou zpoplatněné).
- Žáci Gymnázia mají možnost individuální a průběžné volby studijního programu přírodovědného nebo společenskovedního zaměření prostřednictvím výběru volitelných předmětů, přidělením disponibilních hodin či volbou nepovinných předmětů. Denní režim tříd Gymnázia se sportovní přípravou (v každém ročníku jedna třída) je přizpůsoben individuálním potřebám žáků. Od třetího ročníku mají žáci možnost studovat předmět.
- Škola spolupracuje se sportovními kluby příslušných kmenových sportů na škole – Slavia Praha, USK Praha, Sokol Pražský, OLYMP Praha, ČZÚ Praha, USK Praha a Bohemians Praha.
- Ve škole jsou vyučováni také žáci – cizinci. Ti mohou mít individuální plán. Škola práce s integrovanými žáky, od roku 2018 na škole působí školní psycholog. Individuální plán může být sestaven také pro žáky, kteří ze zdravotních důvodů nemohou docházet přímo do školy, či žákům mimořádně nadaným.
- Škola krom dlouhodobého zapojení v projektech MKC Praha realizuje další projekty, např. Edison. Žáci mají možnost se účastnit zahraničních pobytů, do školy přijíždějí také zahraniční žáci (týdenní studentská výměna, dlouhodobá studentská mobilita), což žákům a žákyním umožňuje navýšení komunikačních kompetencí. V rámci projektu „Náš společný svět“ škola spolupracovala mimo jiné s Člověkem v tísní či Židovským muzeem v Praze. V rámci volnočasových aktivit se žáci mají možnost zapojit do Studentského divadla Praha, vokálně-instrumentálně-hudebního souboru Punkva. Na škole vychází také školní časopis. Kromě webových stránek má škola také funkční facebookové stránky.
- Ve škole probíhají „Projektové dny“ a „Exkurzivní dny“, v rámci exkurzí je možno si vybrat návštěvu instituce, která není běžně veřejnosti přístupná. Na škole probíhají také „Studentské konference“, kde studenti mohou přednést (nejlepší) seminární práce z jednotlivých ročníků.

Evangelická akademie

- Jedná se o církevní školu založenou v roce 1991, zřizovatelem je Českobratrská církev evangelická. Být členem církve či věřícím není podmínkou studia na škole. Původním záměrem školy však byla systematická příprava budoucích sociálních pečovatелů a dalších odborných pracovníků především pro zařízení Diakonie ČCE. Evangelická akademie sdružuje střední odbornou školu s obory Sociální činnost (čtyřletý studijní program Sociální činnost se zaměřením na vychovatelství a pětiletý studijní program Sociální činnost v oblasti etnických minorit) a čtyřletý obor Pedagogické lyceum, a Vyšší odbornou školu sociální práce s tříletým oborem Sociální práce. Na škole také probíhají akreditované kurzy Studium pro asistenty pedagoga.
- Cílem školy je, aby studentům byly vlastní hodnoty solidarity a důstojnosti a sami se na šíření a udržování těchto hodnot chtěli podílet.
- Součástí přijímacího řízení na školu je také motivační pohovor zaměřený na komunikační schopnosti, úroveň jazykového projevu a obsah sdělení. Škola je zpoplatněna příspěvkem 3000–5600 Kč na školní rok. Nejlepším studentům jsou udělována prospěchová stipendia, což má být motivací k dobrému a aktivnímu studiu.
- Ve škole funguje psychologická poradna. Je zde přítomen také školní kaplan. Posláním kaplana je spolupráce při profilování církevní školy pastorační, provázení studentů/studentek a pedagogů/pedagožek, pomoc při hledání životní a duchovní orientace, podpora při osobních a vztahových problémech. V rámci výuky se každý den koná „pobožnost“ (zpívání písniček ze zpěvníků Svítá a rozhovory o tématech církevního roku, etických tématech, aktuálních tématech, a to i z podnětu studentů/studentek). Pobožnosti mají první ročníky samostatně, 2. až 4. ročníky je mají společné a studenti a studentky si mohou vybrat mezi pobožností a alternativou (s tématy multikulturní či mediální výchovy, medailony osobností kulturního života apod.).
- Kromě webových stránek škola disponuje také pravidelně aktualizovaným facebookovým profilem, na kterém se kromě aktualit ze školního prostředí objevují také informace o (historických) událostech související s konkrétním datem.
- S MKC spolupracuje již dlouhodobě.

Pražské humanitní gymnázium

- Jedná se o soukromou školu, která navazuje na téměř dvacetiletou historii EKO GYMNÁZIA, které v roce 2016 převzala vzdělávací skupina JK Education.
- Gymnázium je orientované všeobecným a humanitním směrem. Od roku 1995 je škola přidruženou školou UNESCO, od ledna 2006 je fakultní školou Přírodovědecké fakulty UK Praha a držitelkou titulu Světová škola.
- Výuka má tři pilíře: učení se praxí (úlohou učitele je objevení potenciálu žáka/žákyně, nikoliv jednostranný výklad informací), humanitní orientace (zaměření na historii, základy společenských věd, zeměpis a jazyky), výuka aktuálních témat (vzdělávání v tématech, která „hýbou“ světem).
- Na škole je možné studovat osmileté gymnázium (roční školné 75 000,-), čtyřleté denní gymnázium (roční školné 85 000,-) a dálkové čtyřleté gymnázium (roční školné 45 000,-). Přijímací zkoušky se skládají ze státní přijímací zkoušky a školní přijímací zkoušky. Školní přijímací zkouška je realizována formou ústního pohovoru s ředitelem školy či s psychologem a je zaměřená na ověření studijních předpokladů. U cizinců je znalost českého jazyka ověřena rozhovorem.
- Na škole studuje asi 10 % žáků-cizinců, do tříd jsou integrováni také žáci např. s poruchovou dysfázií, Aspergerovým syndromem.
- Na škole probíhá řada projektů a programů zaměřených na environmentální a multikulturní výchovu, sociální problematiku a problematiku lidských práv. Gymnázium spolupracuje také se zahraničními školami a umožňuje žákům a žákyním studium v zahraničí. Rodiče žáků mají možnost se stát dobrovolníky, mentory, pořádat workshopy a exkurze pro žáky – mají tedy možnost aktivně vstupovat, zapojovat se do výuky.
- Kromě webových stránek disponuje Gymnázium také aktualizovaným facebookovým profilem, na kterém je možné krom aktualit najít také výstupy z aktivit žáků a žákyň.

Vyšší odborná škola pedagogická a sociální, Střední odborná škola pedagogická a Gymnázium, Evropská 33

- Zřizovatelem je Hlavní město Praha. S MKC spolupracuje dlouhodobě.
- Škola formou různých projektů spolupracuje také se zahraničními školami.
- V rámci mimoškolních aktivit realizuje škola nepovinné předměty, konkrétně: pěvecký sbor, komorní orchestr (flétnový soubor a big band), grafiku, fotografii a sportovní hry.
- Na škole vychází školní časopis Větrák. Kromě webových stránek má škola také své facebookové stránky, na kterých jsou především základní aktuality týkající se výuky či například výběrového řízení.
- Studium na škole není zpoplatněno.

PORG

- PORG je soukromou střední školou – gymnáziem, krom libeňské pobočky má pobočku v Ostravě a v Krči. Libeňské gymnázium vzniklo v roce 1990 jako první nestátní škola v České republice.
- Zřizovatelem je spolek PRO GYMNÁZIUM.
- V každém ročníku je jen jedna třída, což umožňuje podporovat přátelské prostředí.
- Svým studentům a studentkám gymnázium zajišťuje dlouhodobé pobyty na partnerských středních školách v USA, Německu, Anglii, Skotsku, Francii. Studentům a studentkám nabízí také zkoušky potřebné pro vstup na britské univerzity, jsou připravováni k mezinárodním jazykovým zkouškám.
- Studium je zpoplatněno, roční školené je cca 65 000,- (je však možné získat stipendium pokrývající 25 až 100 % školného).
- Přijímací řízení je dvoufázové – státní přijímací zkouška a školní přijímací zkouška, která se skládá z testu obecných studijních předpokladů a ze zkoušky z anglického jazyka.
- Gymnázium nabízí celou řadu volnočasových aktivit, např. Šachový klub PORG, RunPORG (vytrvalostní běh), PORGBasket, SkiPORG, Biologie v praxi, Humanitní dýchánky, Science Café, CykloPORG, ZUŠ PORG aj.
- Kromě webových stránek má Gymnázium také pravidelně aktualizovaný facebookový profil, kde je možné nalézt různé informace ze života školy.

Gymnázium Thomase Manna

- Celý název instituce zní Základní školy česko-německého porozumění a Gymnázia Thomase Manna, o. p. s. Jedná se o obecně prospěšnou společnost, zřizovatelem školy je Shromáždění Němců v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, o. s.
- Gymnázium je osmileté či čtyřleté, zaměřuje se na podporu znalosti německého jazyka, ostatně také přijímací zkoušky jsou z němčiny.
- Studium na škole je zpoplatněno a na osmiletém gymnáziu odstupňováno dle ročníků: pro rok 2022/2023 jsou částky následující: prima 52 000,-, sekunda a tercie 50 000,-, kvarta 48 000,-, kvinta 43 000,-, sexta a septima 41 000,-, oktáva 37 000,-. První ročník čtyřletého gymnázia je zpoplatněn částkou 60 000,-.
- Škola spolupracuje se zahraničními institucemi, realizuje výměnné pobyty, účastní se mezinárodních projektů. Na školu jsou přijímáni stážisti z pedagogických fakult.
- Škola se snaží prohlubovat komunikaci a spolupráci s rodiči, zpětná vazba je pravidelně získávána také od žáků (výsledky jsou dostupné na webové stránce školy).
- V listopadu a březnu každého školního roku probíhá projektový týden, který je zaměřen na různá témata, například Zdravý týden, 30 let od sametové revoluce, Sto let republiky.
- Ve spolupráci s Česko-německým fondem budoucnosti je realizováno pět výměnných projektů s různými školami v Německu. Žáci mohou využít nabídku školních klubů a kroužků (hudební, výtvarný, návštěva divadel), nabízena je také čeština pro cizince, puťák, klub deskových či strategických her, čtenářský kroužek aj.
- Na škole vycházejí školní noviny Mannoviny. Každý rok je udělována cena Thomase Manna za „čin, který v sobě nejvíce odráží lidskost a ušlechtilost“. Cenu získává student/studentka, který/kteř ve školním roce pomáhala například sociálně slabším.

Metropolitní odborná umělecká střední škola

- Škola s MKC spolupracuje již dlouhodobě a patří mezi ty instituce, které jsou s programy a podporou pracovníků MKC velmi spokojeny a opakovaně se tudíž zapojují.
- Jedná se o soukromou školu. V rámci projektu se jedná o jedinou školu, která nabízí učební obory, i když projektu se účastnili žáci z maturitního oboru „Podnikatel“.
- Ve škole je vzděláváno nemalé množství žáků-cizinců, alespoň jeden je v každé třídě. Studenti školy jsou dle Výroční zprávy především ti žáci základních škol, jejich průměr známek byl roven 2 a více. Jedná se o žáky, kteří jsou především zruční manuálně a v oblasti studovaných oborů. Dle konkrétního zaměření je u žáků posilována kreativita a umělecké dovednosti.

Gymnázium Jana Nerudy

- Jedno z nejdéle fungujících gymnázií v České republice – výuka zde probíhá od roku 1865. Od roku 1867 zároveň gymnázium sídlí ve stejné budově. Od roku 1987 je gymnázium přidruženou školou UNESCO. Od roku 1990 je součástí portfolia dvojjazyčné česko-francouzské studium. Zřizovatelem je Magistrát Hl. m. Prahy.
- Aktuálně je možné studovat všeobecné gymnázium a dvojjazyčné gymnázium, obojí šestileté.
- Kromě pražských žáků navštěvují školu také žáci ze Středočeského kraje, vzdělávání jsou zde také žáci-cizinci.
- Na škole působí školní psycholog a ve škole jsou také integrováni žáci se ZTP.
- V rámci výuky jsou pořádány exkurze do různých institucí a zahraniční (historické) výjezdy.
- Škola je zapojena do Jednoho světa na školách, projektu Příběhy bezpráví, Otevřená knihovna či Židovští spolužáci. Na škole jsou pořádána divadelní a hudební představení, matematické, fyzikální a přírodovědné soutěže. V rámci dvojjazyčného gymnázia je pořádán Francouzský či Překladatelský týden, žáci a žákyně se mimo jiné účastnili Mezinárodního festivalu krátkých filmů Frankofilm, kde se také úspěšně umístili. Pravidelně se konají NeruDny, které připravují sami studenti a zvou na ně zajímavé osobnosti ze světa politiky, show-byznysu, sportu, ale také osoby se zajímavým příběhem či profesí.
- Kromě webových stránek má škola také facebookový profil, kde je možné krom aktuálních informací týkajících se výuky, nalézt mnoho informací, videí či fotografií z mimoškolních aktivit.

Gymnázium Arabská

- Gymnázium je fakultní školou Přírodovědecké a Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.
- Škola nabízí mnoho volnočasových aktivit, je zapojena do celé řady projektů.
- Gymnázium má tři varianty učebního plánu – zaměřený na humanitní vědy, přírodní vědy nebo programování.
- Na škole se neplatí školné.
- Gymnázium Arabská se účastnilo úvodního cyklu workshopů, následně však spolupráce probíhala především prostřednictvím konzultací pedagogů s průvodkyní pro demokratické klima Zuzanou Schreiberovou. Konzultovány byly zejména otázky související s příchodem studentů a studentek z Ukrajiny do tříd a jejich zapojením do kolektivu. Studentský projekt tudíž nebyl vypracován.

MENSA gymnázium, o. p. s.

- Gymnázium se jako jediné v ČR zaměřuje výhradně na mimořádně nadané studenty a studentky.
- Škola nabízí rodinné prostředí a kvalitní, ale přátelské pedagogy a pedagožky.
- Škola deklaruje, že jejím cílem není jen prohlubovat vědomosti, ale zabývat se všestranným rozvojem. Již od prvního ročníku si studenti a studentky vybírají z nabídky volitelných předmětů. Výuka některých předmětů probíhá ve skupině, která je utvářena na základě individuálního nastavení jednotlivých studentů a studentek. Některé předměty jsou vyučovány přímo na katedrách vysokých škol.
- Školné pro primu pro školní rok 2021/2022 bylo schváleno správní radou ve výši 52 000,- Kč.
- Mensa gymnázium se zúčastnilo úvodního cyklu workshopů, následně však již studenti a studentky neměli zájem o rozpracování projektu, spolupráce však i nadále probíhala prostřednictvím konzultací pedagogů s průvodkyní pro demokratické klima Zuzanou Schreiberovou. Konzultovány byly zejména otázky související s příchodem studentů a studentek z Ukrajiny do tříd a jejich zapojením do kolektivu.
- Hlavním důvodem pro ukončení aktivního zapojení do projektu byla probíhající pandemie a omezená možnost setkávání. Pro studenty a studentky bylo náročné se účastnit také workshopů, které byly online, ovšem u nich si cenili jejich obsahového přínosu. Další online setkávání a nejistota plynoucí ze stále probíhající pandemie však vedla k rozhodnutí zapojení do projektu ukončit. Studentský projekt tudíž nebyl vypracován.

Další školy

Gymnázium ALTIS z počátku mělo o projekt zájem, především kvůli komplikacím, které souvisely s distanční výukou během pandemie, však hned na začátku odstoupilo, neproběhly tedy ani workshopy.

Popis studentských projektů

GYMNÁZIUM PŘÍPOTOČNÍ

•Předměty podle nás: Po čem studenti touží?

•Prostřednictvím dotazníkového šetření studentská skupina zjišťovala, jak samotní studenti a studentky oslovených škol hodnotí výuku a náplň vzdělávání a co by sami změnili – ať už na obsahu, nebo na formě. Díky projektu tak byla posílena občanská angažovanost studentů a studentek – jejich zájem o téma byl ostatně také čistě osobní. S výukou na vlastní škole byli ne zcela spokojeni, domnívali se, že by si vzdělávání zasloužilo rozsáhlou změnu. Nabídka předmětů by měla být širší a předměty by měly být nejen teoretické, ale také (především) praktické. Důležité, a žel také trochu demotivující, pro ně bylo zjištění, že změna vzdělávacího systému není jednoduchá a ačkoliv se jednotlivé školy od sebe mohou v leccěms lišit, všechny se potýkají s dílčími nedostatky. Také zjistili, že kvalitní školství je v Česku ovlivněno ekonomickou nerovností – lepší školy s kvalitnějším vzděláváním bývají zpoplatněny, i když existují také výjimky. Ačkoliv si studenti a studentky stěžovali na zbytečné „biflování“, ukázalo se, že nedostatkem může být také přílišné rozvolnění a nedostatek jasně strukturovaných informací. Během sběru dat uvítali možnost hovořit přímo s experty na vzdělávání či osobami, které mají možnost přímo ovlivňovat, jak bude vzdělávání v ČR vypadat.

EVANGELICKÁ AKADEMIE

• Příběh jednoho sídliště

•Studenti a studentky se zaměřili na problematiku sociálního vyloučení v Litvínově a litvínovských sídlišt obecně. Vypravili se do terénu, kde prostřednictvím polostrukturovaných či neformálních rozhovorů probíhal sběr dat. Setkání s příběhy lidí, kteří v prostředí litvínovských sídlišt žijí a nezdá se, že se setkávají se společenskou stigmatizací a mají omezené možnosti, jak změnit svou sociální a ekonomickou situaci, bylo pro studentky a studenty silným zážitkem. Jak sdělovali, své postoje sice nijak zásadně nezměnili, ale porozuměli tomu, že situace lidí je hodně ovlivněna celkovým kontextem a problematika sociálního vyloučení je mnohvrstevnatá. Ostatně, v rámci svého projektu se zaměřovali také na to, jak vyloučené lokality vznikaly, jaká je jejich dynamika, kdo jsou důležití aktéři a jaké jsou jejich zájmy. Setkali se také s výzkumníky, zaměřujícími se na problematiku výplaty dávek. Přínosné pro ně bylo především setkání se sociálním pracovníkem, který se již dlouhé roky věnuje podpoře lidí (nejen) v Litvínově a aktivně hledá cesty ke změně jejich komplikované životní situace.

PRAŽSKÉ
HUMANITNÍ
GYMNÁZIUM

• **Co to je vlastně rasismus?**

• Studenti a studentky se v rámci projektu vydali za svými spolužáky a za náhodnými kolemjdoucími na ulici a požádali je, aby jim na kameru odpověděli na dvě otázky: Změnil se v nedávné době pohled české společnosti na lidi z Ukrajiny? Změnil se pohled na lidi z Ruska? Získané odpovědi poukazovaly na pluralitu názorů ve společnosti, což je umocněno skutečností, že jednotlivá videa byla natáčena během dvouměsíčního období. Studenti a studentky se díky projektu naučili klást relevantní otázky a zpracovávat různorodé odpovědi, které byly někdy proti jejich vlastnímu smýšlení. Byla tak podpořena schopnost diskuze a kritického myšlení. Zároveň se naučili zpracovávat audiovizuální materiál a seznámili se s riziky zkresení (např. „vytrhnutí odpovědi z kontextu“).

VYŠŠÍ ODBORNÁ
ŠKOLA
PEDAGOGICKÁ A
SOCIÁLNÍ,
STŘEDNÍ
ODBORNÁ
ŠKOLA
PEDAGOGICKÁ A
GYMNÁZIUM,
EVROPSKÁ 33

• **Jsou Romové diskriminováni na pracovním trhu?**

• V rámci projektu se studenti a studentky věnovali problematice diskriminace na pracovním trhu. Vyzkoušeli si experiment, během kterého odpověděli na různé inzeráty. Vystupovali přitom nejen jako „bílí Češi“, ale také jako zástupci romského etnika. Následně ověřovali, jak se liší míra a kvalita odpovědí zaměstnavatelů. Svá zjištění srovnávali se zkušenostmi odborníků a odbornic, kteří se problematikou zabývají. Krom toho, že samotný způsob získávání dat byl pro studenty zajímavý a obohacující, překvapila je stále vysoká míra diskriminace v české společnosti. Díky tomu zjistili, že změna životní situace není jednoduchá, protože krom dovedností, znalostí a „ochoty jít pracovat“ musí někteří lidé bojovat také s předsudky a diskriminací.

PORG

• Kam kráčíš Karlíne?

•V rámci závěrečné konference studenti a studentky představili svůj projekt, v němž se zaměřovali na proměnu Karlína a (nedobrovolný) odchod původních obyvatel, kteří si již bydlení v proměňující se části města nemohli dovolit. Studenti a studentky znali Karlín dobře a jeho proměnu vnímali hlavně pozitivně – zchátralé budovy dostaly nový život, díky mnoha kavárnám se ulice se začaly plnit mladými lidmi a cizinci, místy k trávení volného času apod. Studenty a studentky nenapadlo, že tato proměna jde však ruku v ruce s gentrifikací, rostoucími nájmy a proměnou obyvatelstva, čímž se ovšem pomalu také vytrácí původní nezávislý a živý ráz. Přínosem pro ně byly především příběhy místních lidí, kteří zaznamenávali proměnu svého okolí a pro něž se nové podniky, ale především jejich vlastní bydlení stávaly postupně cenově nedostupnými.

GYMNÁZIUM THOMASE MANNA

• Je v Česku rasismus opravdu problém?

•V rámci závěrečné konference se studenti a studentky představili se svým projektem, který zjišťoval, zda se v české společnosti skutečně vyskytuje ve vysoké míře rasismus. Samotné je překvapilo, když postupně zjišťovali, kde všude se předsudky objevují a jak zásadním způsobem ovlivňují každodenní život lidí, jichž se dotýkají. Překvapilo je také, že mnohdy je rasismus založen na „představě“, nikoliv na přímé zkušenosti.

METROPOLITNÍ ODBORNÁ UMĚLECKÁ STŘEDNÍ ŠKOLA

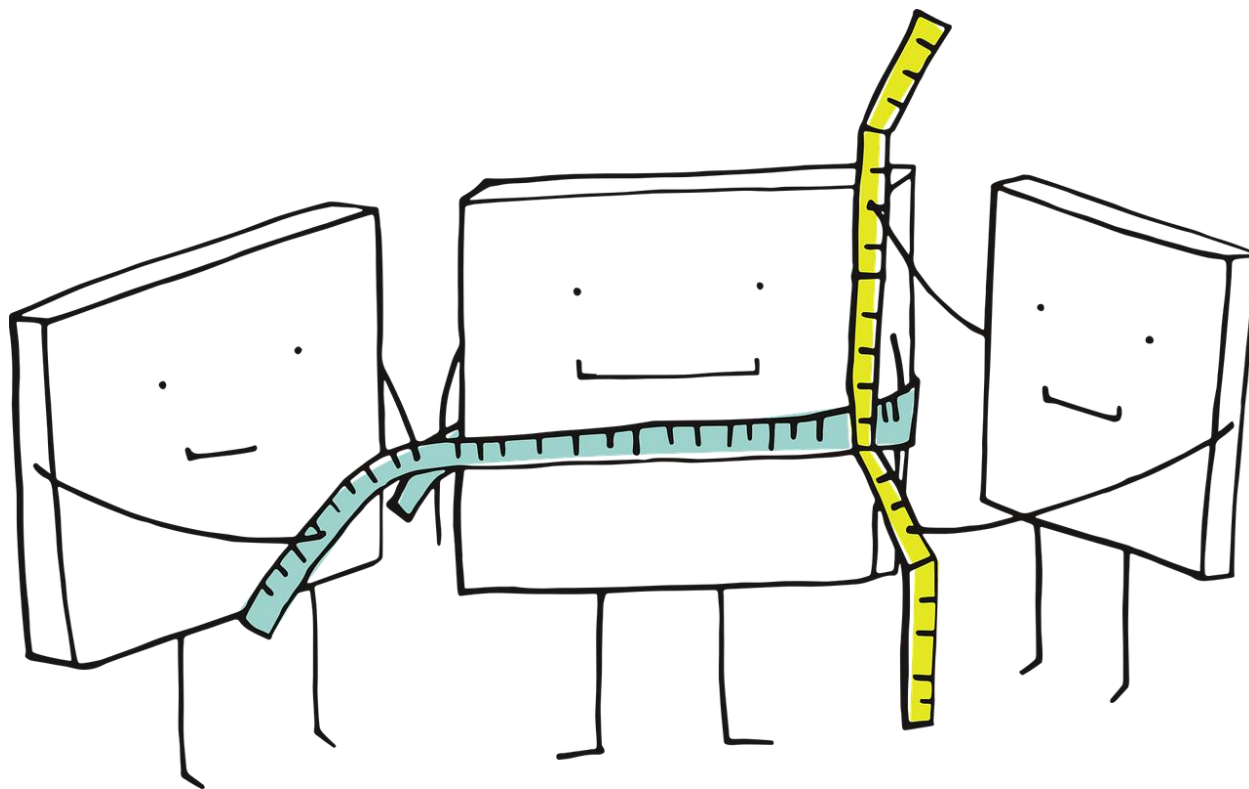
- Škola se do projektu zapojila až později, konkrétně v únoru 2021. Studentský tým tudíž nestihl prezentovat na společné závěrečné konferenci a svůj projekt dokončoval v průběhu prosince 2022. Studentský projekt byl zaměřen na podporu studentů/studentek při rozvoji školy. Členové týmu se zaměřovali na zjišťování toho, čeho si studenti na škole cení, co by naopak vylepšili či zcela změnili. Výstupem bude plakát, který bude mapovat přání a potřeby studentů. Z časových důvodů nebylo možné, aby byl výstupem podcast, tak jako u jiných vzniklých projektů.

GYMNÁZIUM JANA NERUDY

- **Jak mladí pohlížejí na Romy? Srovnání názorů pražských a severočeských středoškoláků.**
- Na závěrečné konferenci představily do projektu zapojené studentky výstupy svého projektu, který se zaměřoval na porovnání názorů na menšiny u studentů pražských a severočeských škol. Zajímalo je, zda se nějak liší náhled lidí z hlavního města a z periferií, které se mnohem více potýkají s problematikou sociálního vyloučení. Data studentky sbíraly prostřednictvím dotazníku a skupinových rozhovorů. Především tvorba dotazníku a jeho následná analýza pro ně byla velmi náročná, protože musely dlouho ověřovat, zda dotazník skutečně ověřuje předpokládané hypotézy. Zároveň si musely již předem stanovit, jak budou dotazník vyhodnocovat, aby zjištěné výsledky byly validní. Samotný sběr dat a výjezd do terénu byl pro studentky také velkou zkušeností – setkaly se studentkami a studenty, kteří své případné negativní a předsudečné postoje sdělují mnohem otevřeněji než ti z pražských škol. Zároveň musely v průběhu analýzy dat pracovat s tím, že zkušenosti pražských studentů a studentek jsou mnohdy přenesené, zatímco studenti a studentky severočeských škol mnohem častěji bydlí v těsném sousedství sociálně vyloučených lokalit, navíc jsou obyvateli a obyvatelkami míst, které se mnohem více potýkají s nezaměstnaností, nízkými výdělky a obecně se sociální a ekonomickou nerovností.

ČÁST II: Odpovědi na hlavní a vedlejší evaluační otázky

V následující části budou shrnuty hlavní informace o realizaci projektu a jeho přínosu, naplnění cílů. Bude tedy zodpovězeno na stanovené evaluační otázky.

Cíle projektu

Cíle projektu stanovené v rámci Vstupní evaluace:

- Hlavním cílem je předání odborných informací, přičemž zásadní je způsob, jakým je to předáváno – důraz na samostatnost a vlastní získání dovedností prostřednictvím přímé zkušenosti.
- Studenti a studentky zjistí, že vždy byla v historii, stejně jako v současnosti skupina lidí, která „nikam nepatří“, zároveň pochopí mechanismy vyčleňování a to, jak toto vyčlenění vnímají všichni aktéři.

Krom jedné školy proběhla na všech školách série na sebe navazujících workshopů. Cílem jednotlivých workshopů bylo seznámit studenty a studentky s fenoménem migrace, vyčleňování, nuceného vystěhování, gentrifikace apod. Důraz byl přitom kladen na schopnost samostatné a kritické práce s daty a informacemi a na prohlubování znalostí o jednotlivých souvislostech. Cílem workshopů bylo předložit tematiku v celé komplexnosti a historicko-sociální obtížnosti. Z realizovaných rozhovorů vyplývá, že si studenti a studentky, stejně jako pedagogičtí pracovníci a pracovnice, cenili vysoké odbornosti jednotlivých lektorů, jejich schopnosti odpovídat i na složité dotazy. Je přitom potřeba zdůraznit, že také pro lektorský tým se jednalo o postupné učení se, a to především proto, že jednotlivé workshopy probíhaly převážně distančně. To s sebou přinášelo celou řadu výzev a komplikací. V první řadě se ukázalo, že v rámci distanční výuky je možné přenést menší množství informací, zpětná vazba a zapojování studentů a studentek je pomalejší, dynamika lekcí a vzájemné interakce je omezena.

Pro studenty a studentky byly velkým přínosem také setkání s odborníky a odbornicemi, s nimiž mohli jednotlivé otázky více probrat. Uvítali hlavně jejich znalosti z praxe. Rozvoj dovedností a znalostí umožnil také sběr dat v terénu. Jak však realizátoři projektu uváděli, v příštím obdobném projektu by již tolik nemluvili o výzkumu. Přeci jenom samotný výzkum je velmi komplexní záležitostí – je potřeba delší příprava, řešerše již existujícího vědění o problematice a také podrobná a odpovídající analýza dat. Cíle projektu však byly s ohledem na věk podpořených osob mnohem nižší – hlavní bylo, aby prostřednictvím interaktivních workshopů a samostatného získávání informací od osob „v problematice zúčastněných“ došlo k rozvoji jejich kritického myšlení a schopnosti porozumění a empatie.

Co měl projekt přinést studentům/studentkám a studentským kolektivům?

- schopnost samostatně získávat informace, klást sobě i druhým otázky a hledat odpovědi;
- kriticky promýšlet získaná data;
- schopnost naslouchat příběhům druhých;
- práce s vlastními stereotypy v přímém setkání a konkrétních příbězích;
- schopnost vnímat příběhy v kontextu jednotlivých aktérů;
- rozšířenou nabídku získávání znalostí a dovedností pro skupiny humanitně orientovaných žáků a žákyň, kteří mají zájem o danou problematiku;
- schopnost spolupráce;
- schopnost řídit projekt – rozdělit úkoly, vytvořit tým, společně dojít k cíli.

Těchto cílů bylo dosaženo. Studentské kolektivy se s podporou pracovníků/pracovnic MKC vydávaly přímo do terénu, kde sbíraly data pro svá témata, mluvily přímo s lidmi, jichž se tato témata týkají a učily se tak nahlížet na problematiku také těch, kteří jsou insideři. To vše prohlubovalo jejich schopnost porozumění, empatie.

Pro studentské kolektivy byla mnohá zjištění nová, popřípadě si studenti a studentky neuvědomovali všechny souvislosti. Sdělovali však, že k překročení konkrétních stereotypů nedošlo. Je nutno podotknout, že si jednotlivé týmy vybíraly témata dle toho, co je zajímalo, v týmech přitom byli zapojeni především studenti a studentky humanitně zaměřeni či se zájmem o společenské jevy. Jelikož byli do projektu zapojeny jen konkrétní kolektivy, nikoliv celé třídy či celá škola, zájem studentů a studentek s minimálním zájmem či negativními postoji ke konkrétním sociálním jevům bylo minimální.

Studenti a studentky zmiňovali, že práce v kolektivu a společný postup byl nezdárka tím nejnáročnějším aspektem. Jednotlivé týmy se potýkaly s obdobnými problémy – projekty by nemohly vzniknout bez tahounů, kteří zbytek kolektivu zapojovali, motivovali, podporovali, ale také někdy direktivněji vedli ke stanovenému cíli. Někteří studenti a studentky se na samotné realizaci projektu příliš nepodíleli, a to i přesto, že byli oficiálně do týmu zapojeni. Roli mohlo hrát to, že se jednalo o práci navíc, která tudíž vyžadovala zájem na straně jednotlivých zapojených osob se tématu věnovat ve volném čase. Studenti a studentky zároveň dodávali, že důležitou roli hráli pedagogové a pedagožky a celkově školní atmosféra. Některé školy studentské týmy velmi podporovaly, vycházely vstříc při případném uvolňování z jiných hodin apod. Na jiných školách však bylo problematické věnovat se projektu alespoň dílčím způsobem během vyučování – pedagogové a pedagožky si stěžovali, že jim je ubíráno příliš mnoho času

z jejich předmětů, neviděli v projektu samotném velký přínos. Někdy se to změnilo po prezentaci výstupů, někdy však i přes zajímavé výstupy zůstal postoj k projektu a jeho aktivitám spíše odtažitý.

Ukazuje se tedy, že pro projekt a dosažení cílů je důležitá:

- osobní motivace jednotlivých studentů a studentek,
- odpovídající pedagogická podpora a vstřícnost k projektu;
- podpora ze strany školy a učitelského sboru.

Co měl projekt přinést pedagogům a pedagožkám a jednotlivým zapojeným školám?

- prohloubení znalostí realizace projektové výuky;
- prohloubení znalostí o implementaci průřezového tématu multikulturní výchova do výuky;
- prohloubení metod, jak o reflektovaných tématech mluvit, diskutovat – nové pedagogické dovednosti,
- nové formy výuky, vzdělávání žáků;
- metodické materiály, rozšíření báze nástrojů, se kterými mohou pedagogové pracovat;
- škola bude inkluzivní, demokratickou.

Výše uvedených cílů bylo dosaženo, i když možnosti pedagogů a pedagožek byly velmi omezené. Probíhající pandemie na ně kladla velké nároky a ochota pro další neakreditované vzdělávání tedy byla nižší – nikoliv z důvodu nezájmu o téma, ale z důvodu značného časového vytížení. Obecně však pedagogové a pedagožky oceňovali připravenost lektorů a lektorek MKC a kvalitu jednotlivých vzdělávacích aktivit.

Někteří pedagogové rovněž využili konzultací průvodkyně pro demokratické klima na škole. Obsahem většiny konzultací bylo, jak aplikovat konkrétní aktivity projektu či některé další metodiky zážitkové pedagogiky v rámci celé školy. Průvodkyně pro demokratické klima na škole se rovněž aktivně podílela na těch projektech, které se zabývaly klimatem školy. Některé školy rovněž využily možnost konzultací v souvislosti s příchodem ukrajinských žáků po ruské invazi na Ukrajinu v únoru 2022. Průvodkyně byla schopna poskytnout základní orientaci

v komunikaci s cizinci, rozdílech mezi českým a ukrajinským školstvím či v pobytovém statusu a sociálních dávkách pro uprchlíky z Ukrajiny.

Do projektu byly zapojeny vesměs výběrové školy, na něž bylo potřeba projít přijímacím řízením, na většině se také platí školné. Možnost, aby se jednalo o školy inkluzivní, je tudíž omezená. Školy do značné míry splňují aspekty demokratického prostředí, ačkoliv je u některých omezené zapojení do života místní komunity (škola není „spádová“, studenti a studentky si ji vybírají a dojíždějí do ní tudíž z širšího okolí). Rovněž možnost studentů a studentek se podílet na rozvoji školy není na všech školách stejná – někteří studenti a studentky se domnívají, že je na jejich přání a potřeby brán minimální ohled a jejich možnost něco změnit je velmi omezená. Projekt svými aktivitami měl jen dílčí vliv na rozvoj demokratického prostředí na jednotlivých školách. Studenti a studentky však byli podporováni v participaci a v aktivním zapojování se, v diskuzi o tom, jak by škola mohla fungovat, co by si přáli. Studenti a studentky však dodávali, že ačkoliv škola samotná může nabízet jen málo možností aktivního zapojení do dění, chyba je také na straně studentů a studentek, kteří nejsou příliš motivováni k tomu, aby školu nebrali jen jako instituci, do níž méně či více rádi docházejí.

A co měl projekt přinést realizátorovi projektu?

- realizátor zvýší svou prestiž coby odborné instituce.

Tohoto cíle se povedlo dosáhnout – MKC získalo nové potenciální partnery pro další projekty, popřípadě prohloubilo spolupráci s těmi institucemi, s nimiž již dlouhodobě spolupracovalo. Zástupci realizátora se naučili, jak utvářet a vést na sebe navazující workshopy na zvolená témata, a to i v distanční podobě. Velkou výzvou byla také tvorba studentských projektů. Ta nakonec dopadla velmi dobře, vzniklo osm různorodých projektů.

Všechny výstupy jsou dostupné také pro veřejnost, konkrétně formou podcastů a posterů. Všechny materiály týkající se studentských projektů jsou dostupné na webu zakovskeprojekty.mkc.cz.

Rizika projektu

Rizika projektu a jejich prevence a řešení
- žáci nebudou dostatečně motivováni k aktivnímu zapojení
<ul style="list-style-type: none">○ Do studentských týmů byli zapojeni jen ti studenti a studentky, kteří měli sami zájem. Také ve vytvořených týmech však byli jedinci, kteří se do jednotlivých aktivit zapojovali více, byli tahouny projektu. U dvou škol vedla nízká motivace k předčasnému ukončení projektu, důvodem však byly především komplikace spojené s distanční výukou.
- pedagogové nebudou dostatečně motivováni k aktivnímu zapojení
<ul style="list-style-type: none">○ Do projektu byli zapojeni pedagogové a pedagožky, kteří měli o téma projektu zájem, nikdo to tedy nedostal „nařízeno“. Studenti a studentky však zmiňovali, že překážkou byli někdy jiní vyučující, kterým projekt a jeho obsah nepřišel přínosný, domnívali se, že jednotlivé aktivity probíhají na úkor jejich vlastní výuky a příliš do ní zasahují.
- dostatečná neobornost (expertní, vzdělávací) zapojených lektorů a expertů
<ul style="list-style-type: none">○ Toto riziko se vůbec neobjevilo. Lektorů a lektorek byli pečlivě vybíráni.
- nedostatečné komunikační kompetence zapojených lektorů a expertů, riziko nezvládnutí diskuzí
<ul style="list-style-type: none">○ Toto riziko se objevilo jen v minimální míře. Někteří studenti v evaluačních dotaznících uváděli, že lektorovi bylo někdy obtížnější porozumět, byl příliš odborný. Studenti a studentky sdělovali, že nejpřínosnější pro ně byli praktické příklady a vedené diskuze, které lektorů a lektorek zvládali velmi dobře.
- nedostatečná odbornost demokratického průvodce
<ul style="list-style-type: none">○ Toto riziko se neobjevilo.
- nedodržení harmonogramu projektu
<ul style="list-style-type: none">○ Změna harmonogramu nastala kvůli probíhající pandemii. Vše však bylo včas komunikováno a řešeno tak, aby nebylo ohroženo naplnění stanovených indikátorů a cílů.

Klíčové poznatky – odpověď na evaluační otázky

Evaluační otázka: Vedly workshopy k navýšení kompetencí žáků/žákyň a pedagogů/pedagožek?

Evaluační podotázky: Jsou materiály k workshopům dostatečně srozumitelné? Odpovídala náplň workshopů jejich anotaci? Byla posloupnost workshopů logická, systematická a dobře propojená s dalšími návaznými aktivitami? Byla časová dotace workshopů dostatečná?

Materiály k workshopům byly hodnoceny jako kvalitně zpracované, jejich obsah zcela odpovídá anotaci. Materiály jsou dle pedagogů/pedagožek použitelné i po ukončení projektu a domnívají se, že je budou dílčím způsobem a dle potřeby využívat.

Jednotlivé workshopy na sebe logicky navazovaly a postupně rozvíjely znalosti a dovednosti zapojených studentů a studentek. Především v počátcích bylo obtížné sladit jednotlivé workshopy s online prostředím. Realizátoři zjistili, že distančně je možné předat menší množství informací, vzájemná interakce je pomalejší. Dle studentů a studentek byla časová dotace postačující, u některých témat by však přivítali větší prostor k diskuzi.

Před samotným sběrem dat studenti a studentky měli již dostatek potřebných informací k tomu, aby dokázali správně vést rozhovor, pracovat s informacemi a diskutovat o zjištěných poznatcích.

Evaluační podotázka: Měli lektori a experti dostatečnou odbornost?

Lektori a lektorky byli pečlivě vybíráni. Jednalo se o jedince, kteří se dobře orientovali v daném tématu, zásadní však byla schopnost kvalitní diskuze, schopnost podporovat studenty a studentky při samostatné práci. Kvality lektorů a lektorek si cenili také pedagogičtí pracovníci/pracovnice a studenti/studentky.

Evaluační podotázky: Jaké byly limity implementace znalostí a dovedností? Jaké faktory podpořily implementaci znalostí a dovedností?

Dílčí obtíže byly způsobeny již zmíněnou probíhající pandemií. Další obtíže se během projektu neobjevily.

Pedagogičtí pracovníci a pracovnice obecně měli nižší zájem o neakreditované vzdělávání, jelikož na ně byly během, a především po ukončení distanční výuky kladeny velké časové nároky.

Evaluační otázka: Byly vypracovány a prezentovány studentské projekty?

Evaluační podotázky: Měli studenti a studentky dostatečnou odbornou a metodickou podporu při vypracování žákovských projektů? Měli žáci dostatečnou podporu při prezentování žákovských projektů?

Vypracování studentských projektů předcházela série workshopů zaměřených na rozvoj základních znalostí o problematice. Samotnému sběru dat, krom workshopů zaměřených na terénní výzkum, předcházela pravidelná setkání s lektorem/lektorkou. Ta se zaměřovala k upřesnění výzkumného záměru projektu, vypracování hlavních otázek či hypotéz, zvolení vhodné metody sběru dat a přípravě na vstup do terénu. Proces, který předcházel vstupu do terénu měl různou časovou dotaci vycházející především z potřeb konkrétní skupiny. V některých případech byla příprava delší, bylo potřeba několikrát ověřovat, zda je zvolený postup vhodný a zda odpovídá záměrům. Lektor/lektorka byli zároveň průvodci, kteří studenty a studentky směřovali a upozorňovali na případná rizika, pomáhali jim výzkum správně uchopit. Byl to však hlavně studentský tým, kdo si sám došel k výsledku.

Studenti a studentky hodnotí podporu jako velmi kvalitní, ale také empatickou, emancipační – byli to stále oni, kdo měli v projektu hlavní slovo, byl to jejich projekt.

Evaluační podotázky: Které faktory podpořily tvorbu žákovských projektů? Které faktory limitovaly tvorbu žákovských projektů?

Kromě vlastní motivace studentů hrála důležitou roli ochota školy a pedagogických pracovníků umožnit studentským týmům realizovat studentský projekt a věnovat se mu alespoň částečně v době výuky. Pro studenty a studentky bylo rovněž důležité, pokud měl pedagogický sbor a spolužáci zájem o výstupy projektu. Mrzelo je, pokud se setkali s vlažnou či odmítavou reakcí, protože měli pocit, že do projektů věnovali spousty energie a ani po obsahové stránce, ani po stránce rozvoje znalostí a dovedností se dle nich v žádném případě nejednalo o promarněný čas.

Evaluační otázka: Došlo ve třídách, potažmo na školách k navýšení kompetencí potřebných k vytváření a podpoře demokratického prostředí na školách?

Evaluační podotázky: Které aktivity vedly k navýšení specifických kompetencí vedoucích k rozvoji demokratického prostředí na školách? Byly nějaké kompetence, identifikované jako podstatné, které se nepodařilo rozvinout? Jaké faktory projekty vedly k podpoře demokratického prostředí v zapojených třídách, školách? Jaké faktory limitovaly rozvoj demokratického prostředí ve školách, třídách?

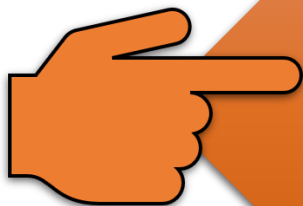
V průběhu projektu se studenti a studentky dozvěděli řadu nových informací, které se týkají proměny společnosti v průběhu historických událostí, migrace, nuceného odchodu, proměny města. Díky realizovaným výzkumům – terénním sběrům dat, došlo ke zvýšení schopnosti porozumět, naslouchat individuálním příběhům.

Vypracování jednotlivých projektů nebylo možné bez aktivní spolupráce pedagogických pracovníků/pracovnic a studentů/studentek. Studenti a studentky se více naučili o svých právech a možnostech, naučili se vyjednávat s vedením školy a pedagogickým sborem. Ale také se prohloubila jejich schopnost práce v týmu. V neposlední řadě se studenti a studentky naučili prezentovat výstupy před svou komunitou a také se zajímat o život komunity, ve které žijí.

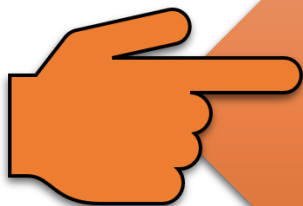
Rozvoj demokratického prostředí je limitován především ochotou a motivací jednotlivých zástupců pedagogického sboru či studentstva školy.

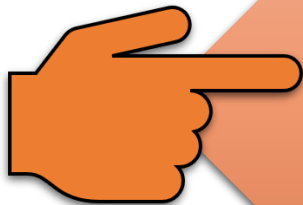
Shrnutí

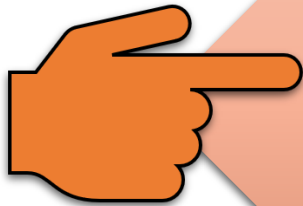
-Do projektu bylo nakonec aktivně zapojeno 10 škol, na osmi školách vznikly studentské projekty. Krom jedné (respektive dvou) škol proběhla na všech školách série na sebe navazujících workshopů.

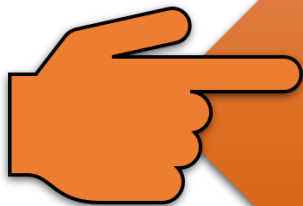
-Projekt oslovil studenty a studentky vybraných škol, kteří se aktivně podíleli na tvorbě výstupů – studentských projektů. Téma i metody práce pro ně byly přínosné. Motivace pro samostatnou práci po ukončení série workshopů však byla v některých případech ovlivněna nároky spojenými s distanční výukou, omezenou možností setkávání a spolupráce mimo online prostor.

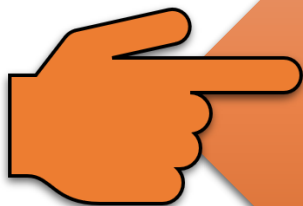
-Vysoká očekávání pedagogických pracovníků a pracovníc byla naplněna, a to i přes již zmíněnou skutečnost, že dvě, respektive tři školy spolupráci ukončily dříve – důvodem nebyla nespokojenost s kvalitou či obsahem workshopů a nabízených aktivit, ale komplikovanější spolupráce při distanční výuce a omezené možnosti osobních setkání.

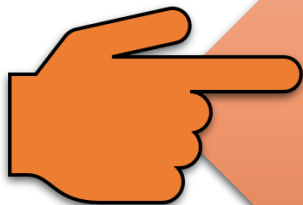
-Studenti a studentky si, stejně jako pedagogičtí pracovníci a pracovnice, cenili vysoké odbornosti jednotlivých lektorů, jejich schopnosti odpovídat i na složité dotazy.

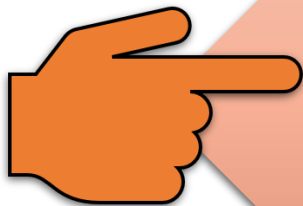
-Studenti a studentky zmiňovali, že práce v kolektivu a společný postup byl nezřídka tím nejnáročnějším aspektem. Jednotlivé týmy se potýkaly s obdobnými problémy – projekty by nemohly vzniknout bez tahounů, kteří zbytek kolektivu zapojovali, motivovali, podporovali, ale také někdy direktivněji vedli ke stanovenému cíli.

-Pro zvládnutí aktivit projektu a dosažení cílů jsou důležité tyto faktory: osobní motivace jednotlivých studentů a studentek, odpovídající pedagogická podpora a vstřícnost k projektu; podpora ze strany školy a učitelského sboru.

-Materiály k workshopům byly hodnoceny jako kvalitně zpracované, jejich obsah zcela odpovídá anotaci. Materiály jsou dle pedagogů/pedagožek použitelné i po ukončení projektu a domnívají se, že je budou dále způsobem a dle potřeby využívat.

-Kromě vlastní motivace studentů hrála důležitou roli ochota školy a pedagogických pracovníků umožnit studentským týmům realizovat studentský projekt a věnovat se mu alespoň částečně v době výuky. Pro studenty a studentky bylo rovněž důležité, pokud měl pedagogický sbor a spolužáci zájem o výstupy projektu.